

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

בפני כב' השופט טל פפרני

התובעת: מ.א.י.
ע"י ב"כ עוה"ד מיכל שקד

נגד

הנתבע: א.י.
ע"י ב"כ עוה"ד עדי רוזנבלום

הקטינים: ג.י. ילידת 2/7/2009 (קטינה)
א.י. יליד 31/1/2011 (קטין)

פסק דין

עניינו של פסק דין זה **בתביעות למשמורת ומזונותיהם של ילדי הצדדים**. בין הצדדים תלוי הליך נוסף בעניין חלוקת רכוש, כאשר נוכח מחלוקות בנוגע לחו"ד האקטואר, הופרד הדיון בנושא הרכוש מהדיון בעניין מזונות ומשמורת הקטינים.

1. בני הזוג יהודים, נישאו ז"ז ביום ולהם שני ילדים הבת ילידת 2/7/2009 והבן יליד 31/1/2011. הצדדים נפרדו זמ"ז ביום 4/6/12.

2. התובעת מהנדסת תעשייה וניהול, עובדת משנת 2005 בחברת , ושכרה כ- 17,000 ₪ נטו לחודש.

3. עד לחודש דצמבר 2013, עבד הנתבע בחברת ושכרו החודשי הממוצע כ- 22,000 ₪ נטו לחודש. אותה עת פוטר ממקום עבודתו, והחל מחודש אפריל 2014 עובד בחברת ושכרו החודשי ברוטו כ- 34,900 ₪, כאשר לדבריו שכרו נטו כ- 17,500 ₪.

4. שני הצדדים מתגוררים בדירות שכורות ב..... התובעת ברח' בשכר דירה חודשי בסך של 4,500 ₪, והנתבע מתגורר ברח' בשכר דירה חודשי בסך של 3,900 ₪.

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

5. חלוקת הזמן ההורי כיום מתקיימת במתכונת דומה מזה למעלה משנה וחצי, כאשר הילדים שוהים אצל האב באמצע השבוע בימים ב' ו- ה' כולל לינה ועד למחרת בבוקר, וכן מידי סופ"ש שני החל מיום שישי ועד מוצאי שבת. בחודש אוגוסט בעת החופשה מהגנים, נמשכו המפגשים כרגיל כאשר האם הביאה את הקטינים לבית האב בשעה 08:30 והאב השיבם למחרת היום באותה שעה לבית האם. בסופי שבוע התקיימו המפגשים לסירוגין כאשר האם הביאה את הקטינים לבית האב ביום חמישי בבוקר והוא השיבם לביתה במוצאי שבת בשעה 19:30. לפיכך, חלוקת הזמן ההורי הנה כזו שבה שוהים הקטינים אצל האב 6 ימים מידי שבועיים **קרי - כ- 43% מהזמן אצל האב ו- 57% מהזמן אצל האם.**
6. ביום 11/11/2012 הוגש לבית המשפט תסקיר עו"ס לסדרי דין. מהתסקיר עולה כי הצדדים הכירו בשנת 2008 באמצעות חברים משותפים, בהיותם בגיל 35 לערך. שניהם מצליחים מאוד בכל תחומי החיים, בעלי תארים מתקדמים, מתפקדים היטב ולאורך זמן במקומות עבודתם. לאחר כ- 4 חודשים עברו להתגורר יחד ובחודש דצמבר 2008 נישאו כאשר האם היתה בחודשי הריון ראשונים. לאחר הולדת בתם הבכורה החלה התדרדרות במערכת היחסים. הצדדים פנו לקבלת ייעוץ זוגי ואולם ההליך לא צלח. **לדברי עו"ס לסדרי דין הילדים קשורים מאוד לשני הוריהם, ושניהם מעורבים בחינוכם. ביתם של שני ההורים מותאם לצרכי הילדים, לרבות משחקים ספרים רהיטים וכיוב'. שני ההורים מתארים אחד את משנהו כהורים טובים לילדים.**
7. ביום 28/1/2013 הגישה עו"ס עדכון, ובו המליצה על שינוי בחלוקת הזמן, באופן שבו ילונו הילדים בבית האב גם בימי ד', כאשר שינוי זה נועד לצמצם את נקודות החיכוך בין ההורים בזמן מעבר הילדים מהאב לאם, בעיקר דובר על התפרצויות מילוליות וקללות מצד האם כלפי האב. לאחר שמיעת עמדות הצדדים, קיבלתי עמדת עו"ס, ובהתאם הורחבה חלוקת הזמן.
8. עוד ביום 20/12/2012 הגיש הנתבע בקשה למינוי מומחה לצורך עריכת בדיקת מסוגלות הורית, לשם קביעת ההורה המשמורן המועדף. מנגד, הגישה האם ביום 7/3/13 בקשה למינוי מומחה, פסיכולוג התפתחותי קליני על מנת לצורך בחינת השפעת חלוקת הזמן ההורי על הקטינים. ביום 21/3/13 ניתנה החלטתי בה הוריתי על מינוי מומחה לצורך בחינת שני הנושאים כאמור. משלא עלה בידי הצדדים להגיע לכלל הסכמה בדבר זהות המומחה, ניתנה ביום 18/4/13 החלטה לפיה מונה מומחה מטעם **מכון שלם**, לצורך הגשת חו"ד ובה התייחסות הן לסוגיית השפעת חלוקת הזמן ההורי על הקטינים, והן לסוגיית ההורה המשמורן המועדף.

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

9. אולם, שני הצדדים לא פעלו בהתאם להחלטה ולא קידמו עריכת חו"ד המומחה, **וזאת למשך כשנה תמימה. דומה כי לשני הצדדים ברור, כי שניהם הורים טובים לילדיהם, וחלוקת הזמן ההורי כיום מיטיבה עם הילדים. לפיכך בחרו במודע, שלא לקדם הכנת חו"ד. לשני ההורים ברור כי עריכת חו"ד כאמור, על כל הכרוך בה, קרי עלויות כספיות בלתי מבוטלות, וחשיפתם של הקטינים לאבחונים ולאנשי מקצוע נוספים, ייתכן שאינה מחוייבת המציאות במקרה ספציפי זה.**
10. ביום 10/4/14, כשנה תמימה לאחר ההחלטה על מינוי המומחה, התברר [מהודעה שהוגשה על ידי הנתבע], כי ימים ספורים טרם מועד ההוכחות, האם פנתה למכון שלם על מנת לקדם עריכת חו"ד. לפיכך, ומאחר וברור היה כי השלמת חו"ד טרם מועד ההוכחות בלתי אפשרית, ניתנה החלטתי לפיה מאחר ושני הצדדים לא פנו למכון שלם, הרי שבכך זנחו את עתירותיהם למינוי מומחה, וההחלטה בוטלה.
11. ביום 7/5/13 הוגש תסקיר משלים, לאחר וועדת תסקירים שהתקיימה. מדברי עו"ס עולה כי מחד מתקיימת חלוקת הזמן עליה הורה בית המשפט, אך מאידך סבורה האם שיש מקום לצמצם את הלינה בבית האב, ומנגד סבור האב כי יש להרחיב את חלוקת הזמן תוך הוספת לילה נוסף במוצ"ש. עו"ס נמנעה ממתן המלצה למשמורת, נוכח החלטת בית המשפט על הגשת חו"ד מומחה כאמור לעיל.
12. יצויין כי מהלך הדיונים בפני, נעשו נסיונות רבים להביא הצדדים לכלל הסכם כולל, ולצורך כך הוקדש זמן רב הן לשמיעת הצדדים עצמם, והן על מנת לאפשר לבאי כוחם שהות להדברות. בדיון מיום 10/9/13 אף הודיעו הצדדים לבית המשפט כי הגיעו להסכם כולל, וביקשו שהות בת 30 יום לצורך הגשת הסכם מפורט. למרבה הצער, הנסיונות לא צלחו, ולפיכך, נדרשת הכרעה שיפוטית.
13. לדיון ההוכחות שנקבע לא ביקשו הצדדים לזמן לחקירה את עו"ס לסדרי דין או כל גורם מקצועי אחר. **במצב הנוכחי כיום, לא מונחת בפני בית המשפט המלצה למשמורת.** החומר הקיים כולל תסקירי עו"ס כמפורט לעיל, כתבי הטענות על נספחיהם, תצהירי הצדדים וחקירותיהם בבית המשפט, וזאת הן בישיבת ההוכחות, והן ביתר הדיונים בעניינם של הצדדים שארכו שעות רבות, ובהם התאפשר לבית המשפט להתרשם באופן בלתי אמצעי מהצדדים ומעמדותיהם.

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

14. שקלתי פעם נוספת, האם בשלב בו אנו מצויים כיום, יש מקום להורות על קבלת תסקיר משלים ובו התייחסות לעניין המשמורת או לחילופין למנות מומחה מטעם בית המשפט. הגעתי לכלל מסקנה כי אין מקום לעשות כן, שכן דומה כי במקרה ספציפי זה, ניתן להגיע לכלל מסקנה תוך התבססות על החומר המצוי בפני כיום. שיקול מרכזי בעיני נתון לרכיב הזמן ולצורך במתן הכרעה שלטעמי תביא לרגיעה בין ההורים, ותיטיב עם הקטינים. אין ספק לטעמי כי החלטה על קבלת חו"ד בשלב זה, עלולה לארוך חודשים רבים ואולי מעבר לכך. לפיכך אני סבור כי טובת הקטינים מחייבת סיום המחלוקת בין הצדדים. בעניין זה יפים דבריו של כבוד הנשיא א. גרוניס בעניין דנא 9201/08 פלוני נ' פלונית [פורסם במאגרים המקוונים], לפיהם:

"לצד זאת, שומה על בית המשפט להביא בחשבון אף את התוצאות הבלתי רצויות הנובעות מהתמשכות ההליכים. במקרים לא מעטים, עלול חלוף הזמן עקב התנהלות ההליכים המשפטיים להשפיע, למרבה הצער, על ההחלטה הסופית. בתי המשפט המבקשים לברר באופן יסודי את שאלת טובת הילד, משפיעים למעשה על ההכרעה בשאלה זו. הקושי בהכרעה במקרים אלה מביא את בתי המשפט לדרגותיהם השונות לבקש, לעיתים, עוד ועוד חוות דעת מתוך ציפייה שהדבר יקל על ההכרעה. מסתבר, כי לפעמים התוצאה היא הפוכה, כך שהקושי בהכרעה אף מתעצם. בנוסף, חלוף הזמן מגביר לעיתים את מצוקתו של הקטין, הנזקק להכרעה מהירה וברורה באשר לעתידו (עניין פלדמן, בפיסקה 16). לפיכך, סבור אני כי על בתי המשפט לעשות כל מאמץ להקטין את תקופת אי הוודאות. פתרון אפשרי לכך יכול להימצא בהקפדה על ניהול ההליכים במסגרות זמן קצרות."

תמ"ש 28124-07-12 תביעת המשמורת:

15. עמדת האם הנה כי יש לקבוע את משמורת הקטינים בידיה, ואילו עמדת האב הנה לקביעת משמורת משותפת. להתרשמותי, עיקר המחלוקת הנה על ההגדרה עצמה ולא על חלוקת הזמן ההורי בפועל.

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

16. סעיף 15 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב – 1962 [להלן: "חוק הכשרות"], שכותרתו "תפקידי ההורים" קובע כדלקמן:

אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו.

סעיפים 24 ו-25 לחוק הכשרות מתייחס להורים החיים בנפרד, ובהם נקבע כדלקמן:

24. היו הורי הקטין חיים בנפרד – בין שנישואיהם אוינו, הותרו או הופקעו בין שעדיין קיימים ובין שלא נישאו – רשאים הם להסכים ביניהם על מי מהם תהיה האפוטרופסות לקטין, כולה או מקצתה, מי מהם יחזיק בקטין, ומה יהיו זכויות ההורה שלא יחזיק בקטין לבוא עמו במגע; הסכם כזה טעון אישור בית המשפט והוא יאשרו לאחר שנוכח כי ההסכם הוא לטובת הקטין, ומשאור, דינו – לכל ענין זולת ערעור – כדין החלטת בית המשפט.

25. לא באו ההורים לידי הסכם כאמור בסעיף 24, או שבאו לידי הסכם אך ההסכם לא בוצע, רשאי בית המשפט לקבוע את העניינים האמורים בסעיף 24 כפי שייראה לו לטובת הקטין, ובלבד שילדים עד גיל 6 יהיו אצל אמם אם אין סיבות מיוחדות להורות אחרת.

17. בבואו להכריע בכל סוגייה בה מעורבים קטינים, על בית המשפט להביא בראש ובראשונה את טובתו של הקטין הספציפי הניצב בפניו. כדברי כבוד השופטת ארבל בעניין בע"מ 27/06 פלוני נ' פלונית, [פורסם במאגרים המקוונים]: "עקרון על הוא זה והוא ניצב כעיקרון מנחה בודד בסוגיות משמורת ילדים, מבלי שיישקלו לצדו באופן עצמאי שיקולים אחרים" שיקול טובת הקטין הנו: "עמוד האש ההולך לפנינו, על פי צו המחוקק וצו המצפון, היא טובת הקטין." [ראה רע"א 1841/08 מפי כבוד השופט א. רובינשטיין [פורסם במאגרים המקוונים]] [וראה גם בג"צ 5227/97 דוד נ' ביה"ד הרבני הגדול בירושלים, פ"ד נה (1) 413 (1998)].

18. בעניין בע"מ 1858/14 פלוני נ' פלונית [פורסם במאגרים המקוונים], חזר והדגיש בית המשפט העליון כי "חזקת הגיל הרך", הקבועה בסיפא לסעיף 25 לחוק הכשרות, ניצבת בעינה, זאת למרות הקולות הקוראים לשינוי החזקה, לרבות דו"ח ועדת שניט. באותו עניין דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור, בעיקר מהטעם שלא נמצאו אותן ראיות כבדות משקל הדרושות לצורך סתירת חזקת הגיל הרך, וכדברי כבוד השופט רובינשטיין:

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

1 ואולם, אנו אין לנו אלא החוק כמות שהוא, ולפיו חלה בענייננו,
2 בקטין שטרם מלאו לו שש, חזקת הגיל הרך. לסתירת חזקה זו
3 מסיבות מיוחדות, על פי סיפת סעיף 25 לחוק, יש צורך בראיות
4 כבדות משקל, מטבע הדברים. כאלה אינן מתקיימות דיין
5 בענייננו.

6
7 עם זאת, ראוי להביא את נסיבותיו של המקרה שנדון בבע"מ 1858/14. שם דובר על הורים
8 לקטין שנפרדו בסוף שנת 2009 כאשר הקטין היה בגיל ששה חודשים. בתחילת ההליכים
9 התגוררו הצדדים בעיר נצרת עילית בסמוך אחד למשנהו. עד חודש מאי 2011 קיימו ביניהם
10 הצדדים חלוקת זמן הורי שווה, והמלצת גורמי הטיפול היתה למשמורת משותפת. בחודש
11 מאי 2011 העתיקה האם את מקום מגוריה ממקום המגורים המשותף מנצרת עילית לעיר
12 בת ים באיזור המרכז, ללא תיאום עם האב. מאז החלו הצדדים להתדיין אודות ההורה
13 המשמורן העדיף, כאשר הריחוק הגיאוגרפי מהווה שיקול משמעותי, וכן סוגיית מעבר
14 האם ושיקולים כלליים הנוגעים לעתקת מקום מגורים. בפני בית המשפט הונחו שלש
15 חוו"ד, כאשר סופו של דבר החליט בית המשפט למשפחה כי משמורתו של הקטין תהא בידי
16 האב. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעורה של האם וקבע כי לא נסתרה חזקת הגיל הרך,
17 וכך קבע גם בית המשפט העליון.

18
19 כפי שיפורט להלן בהרחבה, סבור אני כי במקרה ספציפי זה, בחינת כלל השיקולים, מביאה
20 למסקנה כי עלה בידי הנתבע לסתור את חזקת הגיל הרך, באופן שבו לבית המשפט שיקול
21 דעת שלא לקבוע את משמורת הקטינים בידי האם.

22
23 לאחר ששמעתי את עדותה של התובעת, אני סבור כי עמדתה למשמורת הקטינים, קשורה
24 לרצונה לקבוע ולהחליט באופן בלעדי בענייני הקטינים, תוך שהיא מאמינה כי זהו תפקידה
25 כאם. דומה כי האם מתקשה להכיר בחשיבות הקשר שבין האב לקטינים, ולזכותו של האב
26 להיות שותף מלא בגידול הילדים וכן בקבלת החלטות מהותיות הקשורות בהם. למרות
27 שחלוקת הזמן ההורי מתקיימת מזה למעלה משנה וחצי, באופן תקין בדרך כלל, כאשר
28 נשאלה האם בחקירתה, טענה כי היא סבורה שטובתם של הקטינים שלא ללון ככל באמצע
29 השבוע אצל אביהם, וזאת עד מועד בלתי ידוע וכדבריה [עמ' 28 ש' 1]:

30
31 ש. המצב דהיום מבחינת חלוקת הזמן מקובל עלייך שישאר ?

32 ת. אני לא חושבת שזה מה שטוב לילדים מה שקורה היום.

33 ש. מה את חושבת שצריך להיות היום ?

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

1 ת. כל עוד הילדים קטנים, חלוקת הזמן יכולה להיות השעות הן
2 לא נספרות. שישנו בבית, מבחינת שעות כל יום הם יכולים להיות
3 איתנו. מבחינת לינה, שיהיה לינה במקום אחד.
4 ש. מה לגבי סופי שבוע ?
5 ת. פעם בשבועיים.
6 ש. את רוצה שהם ישנו כל לילה בבית שלהם ?
7 ת. כן.
8 ש. מה זה הבית שלהם ?
9 ת. הבית מהיום שהם נולדו.
10 ש. רק איתך ?
11 ת. בינתיים בגיל הזה, כן, הם צריכים לגור עם אמא שלהם,
12 במקום שיתן להם שקט.
13 ש. למה את חושבת שהם צריכים לגור אצלך ולא אצל אבא שלהם
14 ?
15 ת. מי שהיה איתם מהיום שהם נולדו זה אמא שלהם, מחופשת
16 הלידה, הנקתי אותם, תמיד היו איתי, אבא שלהם לקח אותם
17 פעם בשבוע לגנים, כשהם חולים אני איתם כל השבוע, ובגיל הזה
18 הם צריכים יותר את הקשר הזה. אני לא אומרת שהם לא צריכים
19 קשר טוב עם אבא, יש חגים, ושיבוא בשמחה, אני מזמינה אותו
20 אלינו כל פעם.
21 ש. לאיפה את מזמינה אותו ?
22 ת. מזמינה אותו שיצטרף איתנו בחגים או לחגים, כולל אירועים
23 בגן, הוא תמיד אמר אם אני נמצאת הוא לא בא.
24 ש. מיום הגשת התביעה מלפני שנתיים ועד היום, זה מה שאת
25 אומרת, כלומר הילדים תמיד קטנים, נחכה, הם יהיו עם אמא
26 ואבא יראה אותם מידי פעם. מתי לשיטתך זה אמור להשתנות ?
27 כמה זמן עוד נחכה ? מתי תסכימי שהילדים ישנו אצל אבא לילה
28 בשבוע ?
29 ת. קודם כל הם צריכים להרגע. ברגע שיהיה רוגע ולא יהיו
30 מלחמות. לא יודעת להגיד כמה זמן.
31 [ההדגשה לא במקור ט.פ.]
32
33

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

- 1 אני רואה בעמדת האם כאמור לעיל שיקול מהותי, **שלא** לקבוע את משמורתם הבלעדית של
2 הקטינים בידיה. **שוכנעתי כי ככל שכך יקבע, תפעל האם, בין במישרין ובין בעקיפין, בין**
3 **במודע, ובין באופן בלתי מודע, על מנת להחליש את הקשר בין האב לקטינים במקום לחזקו,**
4 **ובכך יפגעו הקטינים.**
5
6 22. במצב בו לשני ההורים מסוגלות הורית, קיימת חשיבות לשאלה מי מבין ההורים יכול
7 לאפשר שמירת קשר תקין בין הקטינים להורה האחר, זאת מתוך הכרה בחשיבות הקשר
8 שבין קטין לשני הוריו. [ראה רע"א 2184/99 ליכטנר ליכטנר, פורסם במאגרים
9 המקוונים].
10
11 23. למרות טענותיה של התובעת בתצהירה ת/1 לפיהן הנתבע אינו מעורב בגידול הקטינים,
12 ואינו משתף עמה פעולה [ראה למשל ס' 33], הרי שבחקירתה הנגדית, התברר כי האב
13 מעורב מאוד בגידול הקטינים, מגיע עמם לרופאים כאשר הדבר דרוש, נוכח בעת מתן
14 חיסונים ובטיפות חלב [עמ' 30 ש' 14 ואילך]. מחקירתו של האב, ומדבריו בדיונים בפני,
15 התרשמתי כי האב אוהב ודואג לילדיו, מעורב מאוד בגידולם ובטיפול בהם, ורואה בנושא
16 זה חשיבות עליונה. שוכנעתי ואני מאמין כי דבריו של האב נאמרים בכוונה מלאה, תוך
17 שהוא מכיר גם בחשיבות הקשר שבין הילדים לאם. כאשר נשאל האב אודות מוכנותו
18 לקחת חלק בגידול הילדים ובטיפול בהם השיב:
19
20 לשאלת ביהמ"ש : אתה מסכים לקחת חלק פעיל ואחריות כלפי
21 הילדים ?
22 ת. אני מוחה על המושג עזרה, אני לא עוזר, זה הילדים שלי, אני
23 אחראי להם ומטפל בהם.
24 ש. ואתה מסכים לשמש אחראי לילדים בדיוק כמו הגברת ?
25 ת. כן.
26 ש. גם אם זה בא על חשבון מקום העבודה או על חשבון עיסוקם
27 אחרים ?
28 ת. כן, אני מבהיר כי אני מוכן לקחת חלק פעיל ומלא ולשמש
29 אחראי על הילדים.
30
31 ש. איפה אתה עובד פיזית ?
32 ת. ב....., ואני גר ב.....
33 ש. ותוכל פעמיים בשבוע להגיע בארבע ולאסוף את הילדים
34 מהגנים ?

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

- 1 ת. כן.
- 2 ש. סיכמת עם המעסיקים שלך ?
- 3 ת. כן.
- 4 ש. מה ההבדל בין כך ש..... תקבל משמורת על הילדים ולך
- 5 יהיו הסדרי ראייה כפי שאתה רוצה לבין משמורת, למה אתה
- 6 מתעקש על משמורת ?
- 7 ת. לטעמי מי שמתעקש על משמורת זו מ.....ולא אני. אני
- 8 הייתי אבא מעורב בצורה קיצונית וכולם יודעים, מהיום
- 9 שהילדים נולדו. משמורת משותפת זו אמירה לסביבה ל.....
- 10 וגם לי, על האחריות הזכויות והחובות, זה מסר לכולם שילדים
- 11 והורים שאחראים עליהם במלוא מאת האחוזים. לצערי הרב
- 12 ההתנהלות של מ.....בשנתיים האחרונות רק מוכיחה כמה
- 13 זה חשוב. היא עושה בילדים כבשלה. היא מקטינה את דמותי
- 14 כאב בכל מקום שהיא יכולה. מ..... היום מתנהגת כאילו היא
- 15 אמא חד הורית כפי שאמרה לי פעם.
- 16 ש. למה היא אמרה לך את זה ? בתקופות שחייתם יחד ?
- 17 ת. לא יודע.
- 18 ש. כי אתה היית בעבודה ולא סייעת לה עם הילדים ?
- 19 ת. לא נכון. את לא מכירה אותנו מאז. תמיד הייתי עם הילדים,
- 20 זה ילדים שהיו קמים באמצע הלילה וצועקים אבא. קמים בבוקר
- 21 וצועקים אבא.
- 22 ש. מ..... הניקה כל ילד 7 – 8 חודשים ?
- 23 ת. לא נכון. את ג..... 5 חודשים ואת א..... 4 חודשים .
- 24 גם כש.....הניקה אני הייתי מביא את הילדים אליה ומחזיר
- 25 אותם.

[עמ' 46 ש' 23]

- 26
- 27
- 28
- 29 24. הבאתי בחשבון גם את העובדה כי הליך תיאום הורי בו החלו הצדדים, בהסכמתם, נקלע
- 30 למבוי סתום, כאשר לדברי המתאמת ההורית במכתבה לבית המשפט מיום 30/4/14: "יש
- 31 לציין, שהאב הביע נכונות רבה להמשך המפגשים ואף ביקש שוב ושוב להיפגש לפני
- 32 חופשת הפסח כדי לדון בהסדרי השהות בחג והאם לא התארגנה להגיע לדבריה עקב
- 33 מחלה ממושכת שלה ושל הילדים." [ההדגשה לא במקור ט.פ.]
- 34

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

25. במקרה דנן, מתגוררים הצדדים בקרבה גיאוגרפית באותו יישוב – מדובר
בנתון כבד משקל שיש להתחשב בו. מתקיימת חלוקת זמן הורי כמעט שווה, משך כשנה
וחצי, ודומה כי הדבר מיטיב עם הקטינים. אני דוחה לחלוטין טענותיה של האם לפיהן אין
מקום לאפשר לינה של הקטינים בבית האב באמצע השבוע. אמנם נכון כי מעבר מידי לילה
בין בתי ההורים עלול להביא לקשיים אצל הקטינים, ואולם, לעניין זה בוצעה בתאמה
ושינוי ובמקום יום רביעי לנים הקטינים אצל האב ביום חמישי. בכל מקרה, מדובר בהסדר
הנמשך כסדרו מזה למעלה משנה וחצי, ולא מצאתי כל ראיה לנוק הנגרם לקטינים.
26. התקשורת בין ההורים אמנם אינה מיטבית, ולעתים נזקקים הם להכרעה גם בנושאים
פשוטים וברורים לכאורה [כגון בעניין השתתפות באירועים משפחתיים והחזרת פרטי
לבוש]. **יחד עם זאת, משמוכרעת המחלוקת, בין באמצעות עו"ס לסדרי דין, ובין באמצעות
בית המשפט, מכבדים הצדדים את ההכרעה ופועלים לפיה.** לא מצאתי כי מי מהצדדים
פועל על דעת עצמו, וכאשר מתעוררת מחלוקת, ואין הסכמה, מקפידים שני הצדדים לפנות
לקבלת הכרעה. דרך פעולה זו, של שני ההורים עומדת לזכותם, ומהווה שיקול מהותי וכבד
משקל בעיני. כך למשל אירע לאחרונה כאשר נחלקו הצדדים בעניין הגן בו ילמד הבן
א..... בשנת הלימודים הקרובה. בעניין השיתוף הנדרש בין ההורים, מקובלים עלי כב'
השופטת נ. גדיש בעניין תמ"ש [פ"ת] 603-09-12 [פורסם במאגרים המקוונים], לפיהם:
**"השיתוף הנדרש בין ההורים צריך להיות שיתוף פונקציונאלי, המשרת את הקטינים
ונוגע לעניינם...".**
27. לתחושתי האם מעצימה את המחלוקות בין הצדדים, ואף עושה שימוש במחלוקות על מנת
ליצור "אווירת" חוסר שיתוף פעולה. כפי שקבע כב' השופט סילמן **בתמ"ש (קריות)
17120/07** [פורסם במאגרים המקוונים], לא ניתן לאפשר לצד המעוניין לסכל משמורת
משותפת, ליצור מצב של "העדר תקשורת", על מנת לזכות במשמורת וכדבריו: **"היעלה על
הדעת כי צד אשר אינו חפץ במשמורת משותפת, יחבל בעצמו בתקשורת, יחטא בפגיעה
בטובת הקטינים, ואף יזכה לפרס?".**
28. לאחר ששקלתי טענות הצדדים לכאן ולכאן, הגעתי לכלל מסקנה כי הדרך הראויה במקרה
זה הנה זו בה פסעה כבוד השופטת חני שירה בפסק הדין שניתן ביום 23/2/12 בתמ"ש
29024/06 [פורסם במאגרים המקוונים], שנמנעה מלקבוע את המשמורת בידי אחד ההורים,
והותירה את חלוקת הזמן ההורי כפי שהיתה נהוגה בין הצדדים וכדבריה:
- לטעמי, ההגדרה המשפטית של "משמורת" או חזקה, איננה
משמעותית לא בכלל ולא כאן. ולא רק שאיננה משמעותית אלא
שהיא מהווה בשל הנפח הלא נכון שניתן לה בציבור, לעיתים גם**

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

1 בפסיקה, בסיס למאבקי כח וכבוד בין ההורים. החשיבות
2 שביחסי הורים – ילדים איננה בהגדרה אלא בתוכן ובמימוש.
3 הזמן בו שוהים הילדים עם כל אחד מההורים הוא משמעותי,
4 מעורבותם של ההורים בחיי הילדים, נטילת אחריות, אחריות יום
5 יומית אישית, כלכלית, והמקום הנותן להורה האחר ולמשפחה
6 המורחבת – היא העיקר. כפי שכתב ד"ר מאז"ה המשמורת
7 נתפסת בעיני רבים כמתירה להורה המשמורן, להדיר את ההורה
8 האחר ולהרחיקו מהילד ומצד שני כפטור של ההורה הלא
9 משמורן מאחריותו הטיפולית בילד.

10 משכך, ולמרות שבהחלטה הזמנית נקטתי במונח של העברת
11 משמורת זמנית, מהאם שהיתה ההורה המשמורן עד אותה
12 החלטה, לאב, בבואי היום, לתת הכרעה סופית במסגרת פסק
13 הדין, בנסיבות תיק זה לא אעשה עוד שימוש במונחים אלה.
14 מצאתי לנכון, לצאת מההגדרות המעצימות הורה אחד ומדירות
15 את האחר ולהביא לחלוקת האחריות ההורית בין ההורים,
16 בתקווה להביא לסיום המאבק.

17
18
19 לא כך יהיה, תמיד פתוחה הדרך להביא לשינוי נוסף והכל
20 בהתאם לטובת הקטינים שהיא השיקול הראשון במעלה כהגדרת
21 האמנה.

22
23 אשאיר את המצב כפי שהוא מתקיים כיום, כאשר הילדים
24 מחלקים זמנם עם ההורים בהתאם לזמנים שנקבעו על ידי
25 פקה"ס. לא אעשה שינוי במקום הימצאם של הקטינים, אף לא
26 במוסד הלימודי. הילדים ימשיכו להתחנך במוסדות הלימוד
27 בת"א.

28
29 אאריך את הסמכויות לפקה"ס לערוך שינויים, ככל שיהיה
30 הצורך, בתקופות שהייה של כל ילד אצל כל הורה.

31
32 מימוש האחריות ההורית תעשה כך שכל החלטה מהותית
33 (חינוכית, רפואית או אחרת) תעשה על ידי ההורים ביחד, ובהעדר
34 הסכמה תכריע פקה"ס, בהתאם לסמכויות שהוענקו לה, או
35 ביהמ"ש לפי הצורך. כל הורה יכריע בעניינים היום יומיים
36 הקלים כאשר הילדים במחיצתו (כמו מזון, שעות השכבה, תרבות
37 פנאי כאשר הילדים אצל אותו הורה)."

38
39
40 יצוין כי כיום, כדבר שבשגרה, מאשרים בתי המשפט למשפחה הסכמי גירושין, הכוללים את
41 המושגים "אחריות הורית משותפת" ו- "חלוקת זמן הוריי", ואינם כוללים את המושגים
42 "משמורת" ו- "הסדרי ראיה". לפיכך, אם ניתן לפסוע בדרך זו בהסכמה, אינני רואה כל
43 מניעה, כי במקרים מתאימים, יעשה כך אף במסגרת פסק דין והכרעה שיפוטית.
44
45

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

- 1 נוכח כלל הנסיבות כפי שפורטו לעיל, אינני סבור כי יש לקבוע זהותו של אחד ההורים
2 כהורה משמורן. לטעמי, הדבר אף אינו סותר את הוראות סעיף 25 לחוק הכשרות לפיו
3 בהעדר הסכמה בין ההורים, על בית המשפט לקבוע: "מי מהם יחזיק בקטין, ומה יהיו
4 זכויות ההורה שלא יחזיק בקטין לבוא עמו במגע". לפיכך, אני מורה כדלקמן:
5
6 א. חלוקת הזמן ההורי תוותר כפי שהיא כיום.
7 ב. הסמכתה של עו"ס לסדרי דין בהתאם לסעיפים 19 ו-68 לחוק הכשרות מוארכת
8 בזאת למשך 12 חודשים החל מהיום.
9 ג. כל החלטה מהותית בעניין הקטינים, חינוכית או רפואית, תתקבל על ידי שני
10 ההורים במשותף, ובהעדר הסכמה, תכריע במחלוקת עו"ס לסדרי דין או בית
11 המשפט לפי העניין.
12 ד. על שני ההורים להמשיך את הליך התיאום ההורי, אצל המתאמת הגב' יוטה
13 ענתבי. לשם כך עליהם לקחת חלק ב-10 מפגשים לכל הפחות.
14 ה. **כל ההנחות והקצבאות להן זכאי הורה משמורן, לרבות קצבת ילדים, יועברו לידו**
15 **האם ומחצית הסכומים יקוזזו מחלקו שם האב בעת השתתפות בהוצאות חריגות.**
16
17 **תמ"ש 27900-01-13 התביעה למזונות:**
18
19 31. בסעיף 67 לתצהירה ת/1 עותרת התובעת לחיוב הנתבע בדמי מזונות עבור הקטינים בסך של
20 8,750 ₪ לחודש, בצירוף סך של 2,868 ₪ כדמי מדור, בצירוף סך של 1,500 ₪ כדמי טיפול,
21 **ובסה"כ 13,118 ₪ לחודש.**
22
23 32. **התובעת עותרת לסכום זה, כאשר כאמור לעיל, חלוקת הזמן ההורי מתקיימת מזה למעלה**
24 **משנה וחצי, כאשר הקטינים נמצאים אצל אביהם כמעט מחצית הזמן, וכאשר הכנסות**
25 **הצדדים כמעט שוות, האישה מרוויחה כ-17,000 ₪ נטו לחודש, והבעל מרוויח לטענתו כ-**
26 **17,000 ₪ במקום עבודתו החדש. לטענת האישה כושר השתכרותו של הנתבע גבוה יותר.**
27 **לצורך העניין, אני סבור כי ניתן להתייחס לפוטנציאל הכנסתו כאל שכרו פוטר בסך של**
28 **כ-22,000 ₪ נטו לחודש.**
29
30 33. ביום 27/2/2013 ניתנה החלטתי למזונות זמניים, שם נקבע כי הנתבע ישא בדמי מזונות
31 הקטינים בסך של 1,800 ₪ לכל אחד מהם, ובנוסף, בדמי מדור בסך של 750 ₪ לכל אחד
32 מהקטינים, ובסה"כ 5,100 ₪ לחודש. בנוסף נקבע כי על שני הצדדים לשאל בחלקים שווים
33 בכל הוצאה חריגה רפואית או חינוכית, הכל כמפורט בהחלטה.

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

הכלל המשפטי:

34. החוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט – 1959 קובע, כי מי שיש לו דין אישי, יחוב במזונות ילדיו על פי דינו האישי. במקרה דנן, שני הצדדים הנם יהודים והקטינים מתחת לגיל 15 שנים. על כן, האב מחויב על פי הדין לשאת בצרכיו ההכרחיים ושני הצדדים חבים במימון וסיפוק צרכיו מדין צדקה, בהתאם להכנסותיהם הפנויות (ע"א 591/81 פורטוגו [פורסם במאגרים המקוונים], בע"מ 1356/08 פלוני [פורסם במאגרים המקוונים]).

35. בע"מ 2561/08 פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו] (20.7.08) נאמר על ידי כב' השופטת ארבל כי: **"חובתו המוחלטת של אב לשאת בצרכים הכרחיים של ילדיו הקטינים חלה בין אם המשמורת על הילדים נמסרת לאם, בין אם היא נמסרת לאב ובין אם היא ניתנת במשותף לשני ההורים. מאחר והמבקש בעניינו הוא בעל המשמורת על הקטינה וממילא זה הנושא בהוצאות גידולה, החיוב שהוטל עליו לשלם למשיבה נועד אפוא לספק אך את הצריכה של הקטינה בזמן שהיא שוהה אצל אימה"**.

36. בכל הנוגע לסוגיית מזונות קטינים המצויים במשמורת משותפת נקבע בעניין בע"מ 318/05, מפי כבוד השופטת י. וילנר כי **"שיעור" שיעור ההפחתה במזונות במקרים של משמורת משותפת, ייעשה בכל מקרה ונסיבותיו תוך איזון ראוי בין מכלול הגורמים לרבות, גובה הכנסות שני ההורים, רמת החיים לה הורגלו הקטינים, צורכי הקטינים ועוד כהנה וכהנה"**.

בית המשפט המחוזי המשיך וקבע כי:

"ככלל, בשים לב לאמור לעיל, ולמכלול השיקולים הרלבנטיים אותם יש לשקול במקרים אלה, ומבלי לקבוע מסמרות בעניין, נראה לי נכון להעמיד את שיעור ההפחתה במקרים של משמורת משותפת, בכ – 25% מסכום המזונות שהאב היה מחויב בו, לו היו הקטינים נתונים למשמורתה הבלעדית של האם."

באותו עניין, הכנסתו של האב עמדה על הסך של 11,000 ₪ נטו לחודש ואילו הכנסתה של האם עמדה על הסך של 4,500 ₪ לחודש נטו.

באותו עניין, ואף בפסקי דין נוספים ומאוחרים, נקבע כי הוצאות המדור החלות על האב אינן פוחתות אך בשל העובדה שהקטינים נמצאים במשמורת משותפת, שכן עיקר ההוצאה

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

- 1 בגין מדור [שכר דירה וארנונה] אינו תלוי במספר הימים בהם מתגוררים הקטינים בדירת
2 האם. (ר' תמ"ש (ת"א) 41194-06-13, תמ"ש 26574-04-12, תמ"ש 49165-10-10 ותמ"ש
3 16785-09-12).
- 4
- 5 37. בפסיקה ניתן למצוא מקרים בהם פטרו בתי משפט למשפחה את האב מתשלום דמי מזונות,
6 כפי שנעשה למשל בתמ"ש 16785-09-12 מפי כבוד סגן הנשיא [כתוארו דאז], השופט יעקב
7 כהן, אשר קבע כי נוכח ההלכות שנקבעו בעניין אוחנה [בע"מ 5750/03] וצינבוי [בע"מ
8 2433/04], לפיהן פסיקת דמי המזונות צריכה להיעשות על דרך איזון כולל של הכנסות
9 המשפחה מכל המקורות, כי אז בעת משמורת משותפת, חיוב מי מההורים בתשלום דמי
10 מזונות להורה האחר, נכון שיבוצע בזהירות רבה, זאת גם נוכח שיקולי צדק ויושר.
- 11
- 12 38. בתמ"ש 49165-10-10, מפי כבוד השופט י. שקד, נאמר כי אמנם ע"פ הדין העברי חייב האב
13 לשאת לבדו בצרכיו של קטין עד גיל 15, ואולם הדין אינו מטיל על האב את החובה לשלם
14 את עבור צרכים אלו לידי האם, תוך התעלמות מנשיאתו הישירה בצרכי הקטינים בעת
15 שהם מצויים אצלו.
- 16
- 17 39. **המגמה הנוהגת כיום בפסיקה היא של צמצום מעגל הצרכים ההכרחיים למינימום, על מנת**
18 **שעיקרון השוויון בין בני הזוג ימצא ביטוי גם בחיוב בדמי מזונות על פי דין אישי.** בהתאם
19 לפסיקה, צרכיו הכרחיים של קטין שאינם דורשים ראיות מפורטות ואשר מצויים בידיעה
20 כללית שיפוטית, עומדים כיום על סך של 1,250 - 1,300 ₪ ללא הוצאות מדור וללא הוצאות
21 חינוך.
- 22
- 23 40. בבואו של בית המשפט לקבוע גובה החיוב בדמי המזונות, יש מקום להביא בחשבון אף את
24 פוטנציאל תעסוקתו והשתכרותו ולרכוש שבידיו (רע"א 130/83 פרייס [פורסם במאגרים
25 המקוונים]), ע"א 210/82 גלבר [פורסם במאגרים המקוונים]]. בהעדר ראיה על צרכיהם של
26 הקטינים, רשאי בית המשפט לאמוד את צרכיהם לפי ניסיון החיים שלו כשופט היושב
27 בתוך עמו (ע"א 687/83 מזור [פורסם במאגרים המקוונים]).
- 28
- 29 **מהכלל אל הפרט:**
- 30
- 31 41. כאמור לעיל, במקרה דנן לשני הצדדים הכנסות גבוהות, כאשר הכנסתו של הנתבע אינה
32 שונה מהותית מזו של התובעת.
- 33

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

42. לא שוכנעתי כי צרכיהם של הקטינים גבוהות כנטען על ידי התובעת, ואף התרשמתי כי קיימת הפרזה מסויימת בתיאור הצרכים. התובעת נשאלה בחקירתה אודות הפער בין הוצאות הכלכלה הנטענות לעומת האסמכתאות שצורפו על ידה, והיא לא ידעה לתת תשובות [עמ' 32 ש' 8]. כך גם לא ידעה לתת תשובות לעניין דרישתה לסכום של 1,000 ₪ לחודש עבור ביגוד והנעלה [עמ' 32 ש' 21]. להתרשמותי רמת החיים בה חיו הצדדים היתה מעט מעל לממוצע, כאשר מרבית הכנסותיהם של הצדדים הופנו לחסכון.
43. לאחר שעיינתי בכל החומר המצוי בפני, ושמעתי חקירותיהם של הצדדים, נוכח הדין האישי, גילם של הקטינים וצרכיהם, הכנסות הצדדים, חלוקת הזמן ההורי, ורמת החיים, אני מורה כדלקמן:
- א. הנתבע ישלם דמי מזונות זמניים לקטינים, באמצעות אמם, סך של **1,100 ₪ לחודש**, עבור כל אחד מהקטינים, בכל 10 לכל חודש מראש, זאת באמצעות הוראת קבע לחשבון בנק של התובעת. דמי המזונות ישולמו עד הגיע כל אחד מהקטינים לגיל 18 או תום סיום לימודי התיכון, המאוחר מבין השניים. בתקופת השירות הצבאי, (חובה) יעמדו דמי המזונות על שליש.
- ב. דמי המזונות יהיו צמודים למדד יוקר המחיה והם יעודכנו אחת ל- 3 חודשים (ללא חיובים רטרואקטיביים) כאשר המדד הבסיסי לחישוב ההצמדה הינו המדד שפורסם ביום 15/9/14.
- ג. קצבת הילדים מאת המוסד לביטוח לאומי, תועבר לאם, והצדדים יפעלו בהתאם להוראות ס' 30 ה' לעיל.
- ד. **דמי מדור – הנתבע יעביר לתובעת עבור דמי מדור הקטינים, כולל הוצאות מדור, בסך של 1,800 ₪ לחודש, מחצית הסכום עבור כל אחד מהקטינים. דמי מדור יהוו חלק מדמי המזונות לכל דבר ועניין לרבות לצורכי גבייה.**
- ה. שני הצדדים יישאו, בחלקים שווים ביניהם, בהוצאות רפואיות מכל מין וסוג שהוא, שאינן כלולות בסל הבריאות, לרבות: משקפיים, טיפולי שיניים וטיפולים אורתודנטיים, אבחונים וטיפולים פסיכולוגיים. כל הוצאה תעשה על יסוד הוראה רפואית המאשרת את נחיצותה וכנגד קבלה. במקרה של מחלוקת לגבי עלות ו/או נחיצות ההוצאה יכריע במחלוקת רופא המשפחה המטפל בקטינים או רופא שיניים המוסכם על הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

תמ"ש 28124-07-12 א' נ' י. [משמורת]
תמ"ש 27900-01-13 א' נ' י' [מזונות]

תיק חיצוני:

1
2 ו. שני הצדדים יישאו, בחלקים שווים ביניהם, בהוצאות חינוך לרבות גן וצהרון,
3 קייטנות, חוגים, ספרים, אגרות חינוך, רישום לביה"ס, לוועד הכיתה ועוד, בקיזוז
4 ההטבה שתקבל האם מהמל"ל ו/או מהצד השלישי. במקרה של מחלוקת לגבי עלות
5 ו/או נחיצות ההוצאה, תכריע במחלוקת יועצת בית הספר מחנכת הכיתה או גורם
6 חינוכי אחר המקובל על הצדדים.
7

החזר דמי המזונות ששולמו:

9
10 44. הפסיקה אינה קובעת הלכה חד משמעית באשר להשבת דמי מזונות ששולמו ביתר על ידי
11 האב. יחד עם זאת, מרבית פסק הדין מדגישים כי השיקול המרכזי הנו כי דמי מזונות
12 ששולמו נצרכו, ואם יקוזזו עלול להיווצר מחסור במשפחה [ראה ע"א 4322/90 אדלשטיין,
13 בע"מ 4589/05 מפי כבוד השופט רובינשטיין].
14

15 45. דומני כי בנסיבות מקרה ספציפי זה, לא יהיה זה נכון להורות על השבת דמי המזונות,
16 ולפיכך אני מורה כי ככל ששולמו דמי מזונות מעבר לסכומים המפורטים בפסק דין זה, אלו
17 לא יושבו לידי הנתבע.

18 נוכח התוצאה אליה הגעתי, אינני עושה צו להוצאות.
19 זכות ערעור כחוק.
20

המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים.

21
22
23 ניתן היום, ד' תשרי תשע"ה, 28 ספטמבר 2014, בהעדר הצדדים.
24

25 טל פפרני, שופט